Марія ЧАБАЙОВСЬКА,
доцент кафедри української мови та методики навчання факультету педагогіки і психології НПУ імені М. П. Драгоманова;
Наталія ОМЕЛЬЧЕНКО,
вчителька початкових класів, учитель вищої категорії, учитель-методист;
Віра СИНІЛЬНИК,
вчителька початкових класів, учитель вищої категорії, учитель-методист (Академічний ліцей імені Володимира Мельника Обухівської міської ради Київської обл.)

Інтегрований курс "Українська мова та читання" для 3 класу: орієнтовне календарно-тематичне планування уроків

(автори: М.І.Чабайовська, Н.М.Омельченко, В.В.Синільник)

Укладено згідно з вимогами до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти Державного стандарту початкової освіти та Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом Р.Б.Шияна (мовно-літературна освітня галузь), 3–4 класи;

за навчально-методичним комплектом, до складу якого входять:

• підручник "Українська мова та читання" (у 2-х частинах) для 3 класу закладів загальної середньої освіти;

• "Українська мова та читання": робочий зошит (у 2-х частинах) для 3 класу;

• "Українська мова та читання": зошит для діагностичних робіт для 3 класу;

• "Українська мова та читання": зошит з розвитку мовлення для 3 класу

У статті подано теми уроків, а також їх нумерацію на два семестри; на навчальний рік передбачено 175 годин (*5 годин на тиждень*).

№ уроку	Дата проведення	Тема уроку
1	2	3
І семестр (*16 тижнів, 80 годин*)		
Досліджую фонетичні закономірності української мови Рідна школа		
1		Звуки і букви. Українська абетка (алфавіт). Марійка Підгірянка "Школа"
2		Склад. Наголос. Наголошені й ненаголошені склади і звуки. Голосні звуки, позначення їх буквами. Анатолій Костецький "Головна професія"
3		Голосні звуки, позначення їх буквами. Оксана Сенатович "Вчиться вересень читати"
4		Голосні звуки, позначення їх буквами. "Як Василько не впізнав свою кімнату" (за Зіркою Мензатюк)
5		Приголосні звуки, позначення їх буквами. Надія Красоткіна "Шкільне життя"
6		Приголосні звуки, позначення їх буквами. Буквосполучення ***дж, дз; йо, ьо***. Апостроф. Василь Сухомлинський "Я хочу сказати своє слово"
7		Дзвінкі й глухі приголосні. Ірен Роздобудько "Як зрозуміти хлопців". *Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах, с. 168–169*
8		***Медіа.*** *Створення коміксів*
9		Дзвінкі і глухі приголосні. Правильна вимова слів із дзвінкими приголосними звуками в кінці слова і складу перед глухими. Грицько Бойко "Знайшов тему"
10		***Розвиток мовлення.*** Вчимося складати твір-розповідь на основі коміксів "Спілкуйся українською"
11		Приголосні тверді, м'які та пом'якшені. Позначення м'якості приголосних на письмі буквами ***і, я, ю, є***. Марійка Підгірянка "Прийшла осінь"
12		Приголосні тверді, м'які та пом'якшені. Позначення м'якості приголосних на письмі буквами ***і, я, ю, є***. Лідія Повх "Осінь"
13		Позначення м'якості приголосних на письмі буквою ***ь***. Оксана Іваненко "Казка про білочку-мандрівницю"
14		Позначення м'якості приголосних на письмі буквою ***ь***. Оксана Іваненко "Казка про білочку-мандрівницю" (*продовження*)

1	2	3
15		Подовжені м'які приголосні звуки. Вимова та правопис слів із подовженими м'якими приголосними. Василь Сухомлинський "Яблуко в осінньому саду"
16		Подовжені м'які приголосні звуки. Вимова та правопис слів із подовженими м'якими приголосними. Тетяна Строкач "Яблуко в осінньому саду" *(інсценівка за твором Василя Сухомлинського)*
17		***Театралізація.*** Тетяна Строкач "Яблуко в осінньому саду" (*інсценівка за твором Василя Сухомлинського*)
18		***Діагностична робота***
Досліджую значення слова Звучи, рідна мово		
19		Пряме і переносне значення слів. Оксана Забужко "Рідна мова"
20		Пряме і переносне значення слів. Зірка Мензатюк "Золоте серце". Іван Малкович "Свічечка букви "ї"". *Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах, с. 153*
21		***Розвиток мовлення.*** Вчимося переказувати
22		Багатозначність слів. Надія Красоткіна "Чарівні є слова"
23		Багатозначність слів. Оксана Сенатович "Тиждень ввічливості в школі"
24		Омоніми. Павло Осадчук "Осінь"
25		Омоніми. Марія Пономаренко "Осінь пензлика взяла" ***Медіа.*** *Створення колажу*
26		Синоніми. Антоніми. Роль синонімів і антонімів у тексті. Людмила Федорова "Осінні пахощі"
27		Синоніми. Антоніми. Роль синонімів і антонімів у тексті. Користування словниками синонімів та антонімів. Людмила Федорова "Осінні пахощі" (*продовження*)
28		Фразеологізми. Зірка Мензатюк "Про відьму і котячий хвіст"
29		Фразеологізми. Користування фразеологічним словником. Зірка Мензатюк "Про відьму і котячий хвіст" (*продовження*)
30		***Діагностична робота***
31		***Розвиток мовлення.*** Вчимося складати текст-розповідь з елементами опису за початком
Досліджую будову слова Любіть книгу		
32		Основа і закінчення. Олександр Пархоменко "Найперша книжка"
33		Основа і закінчення. "З чого складається книга?" (*З інтернет-ресурсів*)
34		Корінь слова. Спільнокореневі слова. Розрізнення форм слова і споріднених слів. Ірина Порхун "27 причин читати книгу". Причина № 1: книги – це знання
35		Корінь слова. Спільнокореневі слова. Розрізнення форм слова і споріднених. Ірина Порхун "27 причин читати книгу". Причина № 13: електронні книги легко носити з собою
36		Вимова та правопис слів із ненаголошеними [е], [и] в корені, що перевіряються наголосом. "Хитрі близнюки" (за Лесею Лужицькою)
37		Вимова та правопис слів із ненаголошеними [е], [и] в корені, що перевіряються наголосом. Ірина Порхун "27 причин читати книгу" Причина № 16: ти можеш порівняти книгу і фільм
38		Добирання спільнокореневих слів і зміна форми слова для перевірки написання слів із ненаголошеними [е], [и]. "Любіть книгу!" (за Остапом Вишнею)
39		Добирання спільнокореневих слів і зміна форми слова для перевірки написання слів із ненаголошеними [е], [и]. Іван Андрусяк "Про вміння читати". *Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах, с. 17–18*
40		Вимова та правопис слів із ненаголошеними [е], [и] в корені, що не перевіряються наголосом. *Робота з орфографічним словником.* "Українські дитячі журнали:"Пізнайко"". (*З інтернет-ресурсів*)
41		Вимова та правопис слів із ненаголошеними [е], [и] в корені, що не перевіряються наголосом. *Робота з орфографічним словником.* "Українські дитячі журнали: "Джміль"". (*З інтернет-ресурсів*)
42		***Розвиток мовлення.*** Вчимося будувати діалог
43		Префікс. Роль префіксів у слові. Лідія Новикова "Осінь"
44		Суфікс. Роль суфіксів у слові. Зірка Мензатюк "Умілі брати"
45		Словотворча роль префіксів і суфіксів у слові. Лоренц Паулі "Лисичка йде до бібліотеки". Переклад Світлани Колесник
46		Словотворча роль префіксів і суфіксів у слові. Лоренц Паулі "Лисичка йде до бібліотеки". Переклад Світлани Колесник (*продовження*)
47		Правопис префіксів і однозвучних слів. Людмила Суворова "Лісова пошта"
48		Правопис префіксів і однозвучних слів. Грицько Бойко "Як Василько "відпочився"". ***Медіа.*** *Написання листа*

1	2	3
49		Правопис префіксів ***роз-, без-*** . Лідія Новикова "Зима". Елла Бєлкіна "Зима очима художника"
50		Правопис префіксів ***роз-, без-*** . Грицько Чубай "Малюю зиму"
51		***Розвиток мовлення.*** Вчимося переказувати стисло
52		Написання префіксів ***з- (с-)***. Олена Пчілка "Перший сніг"
53		Написання префіксів ***з- (с-)***. Платон Воронько "Гра у сніжки"
54		Узагальнення вивченого про будову слова. Борис Комар "Загублені рукавички"
55		Узагальнення вивченого про будову слова. Борис Комар "Загублені рукавички" (*продовження*)
56		***Діагностична робота***
Досліджую іменники Це – моя Україна		
57		Іменник як частина мови. Наталія Козленко "Незалежна і єдина"
58		Іменник як частина мови. Анатолій Григорук "Дивовижні імена"
59		Назви істот і неістот. "Київ за князя Ярослава Мудрого" (за Михайлом Крищуком)
60		Назви істот і неістот. "Київ за князя Ярослава Мудрого" (за Михайлом Крищуком) (*продовження*)
61		***Розвиток мовлення.*** Вчимося писати відгук
62		Власні і загальні іменники. Велика буква в іменах, по батькові та прізвищах. Велика буква в кличках тварин. "Моя Україна" (*з журналу*)
63		Власні і загальні іменники. Велика буква в іменах, по батькові та прізвищах. Велика буква в кличках тварин. Галина Римар "Чарівна флейта" (казка-п'єса)
64		***Театралізація.*** Галина Римар "Чарівна флейта" (казка-п'єса)
65		Велика буква в назвах міст, сіл, вулиць, майданів, площ. Велика буква в назвах річок, озер, морів, гір. Всеволод Нестайко "Тореадори з Васюківки" (*уривок*)
66		Велика буква в назвах міст, сіл, вулиць, майданів, площ. Велика буква в назвах річок, озер, морів, гір. Віртуальна екскурсія
67		Рід іменників. Іван Малкович "Понад Дніпро гуде метро". *Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах, с. 149–151*
68		Рід іменників. Микола Гоголь "Чудовий Дніпро". Переклад Максима Рильського
69		Число іменників. "Новорічне диво" (за Ольгою Зубер)
70		Число іменників. Алла Потапова "Світ прекрасний навколо тебе..."
71		***Розвиток мовлення.*** Вчимося складати путівник. Урок-проєкт "Моє місто (село)"
72		Відмінки іменників. Любов Сердунич "Як вивчити відмінки?"
73		Відмінки іменників. Ярина Винницька "Різдвяний Львів"
74		Аналіз іменника як частини мови. Узагальнення за темою "Іменник". Анатолій Качан "Зима щедрує по дворах"
75		Аналіз іменника як частини мови. Узагальнення за темою "Іменник". Наталка Поклад "Новорічний подарунок"
76		***Медіа.*** *Створення класної газети*
77		Повторення вивченого. Марія Хоросницька "Святвечір"
78		Повторення вивченого. Василь Скуратівський "Дідух на покуті"
79		***Діагностична робота***
80		***Розвиток мовлення.*** Вчимося будувати розповідь на основі власних спостережень "Улюблені зимові свята нашого народу". Підсумковий урок за І семестр
ІІ семестр (*19 тижнів, 95 годин*)		
Досліджую прикметники Зимовий дивосвіт		
81		Прикметник як частина мови. Іван Сенченко "Пастух рогатий..."
82		Прикметник як частина мови. Олеся Мамчич "Босо-взутий сніговик"
83		***Медіа.*** *Створення рекламного повідомлення*
84		Зв`язок прикметників з іменниками. Володимир Кленц "Гостює в нас зима"
85		Зв'язок прикметників з іменниками. "Щедрик" (щедрівка)
86		Уживання прикметників у прямому і переносному значенні. Лідія Новикова "Пада сніг"
87		Уживання прикметників у прямому і переносному значенні. Олег Буцень "Гуля"
88		Прикметники-антоніми. Оксана Сенатович "Веселий сніг", Анатолій Качан "Крихти хліба"
89		Прикметники-синоніми. Анатолій Давидов "Колиска серед снігу"
90		***Розвиток мовлення.*** Вчимося переказувати
91		Змінювання прикметників за числами. Євген Гуцало "Зайці"

1	2	3
92		Змінювання прикметників за числами. Василь Сухомлинський "Горбатенька дівчинка"
93		Змінювання прикметників за родами. Василь Сухомлинський "Як дзвенять сніжинки"
94		Змінювання прикметників за родами. Галина Демченко "Спасибі лісникові!"
95		Родові закінчення прикметників. Олександр Копиленко "Переполох"
96		Родові закінчення прикметників. Олександр Копиленко "Переполох" (*продовження*)
97		***Медіа.*** *Створення інфографіки*
98		Відмінювання прикметників. Надія Красоткіна "Щоб описати зиму"
99		Відмінювання прикметників. Володимир Пархоменко "Зимова купальниця"
100		***Розвиток мовлення.*** Вчимося складати текст на основі інфографіки "Допомагаймо птахам узимку"
101		Аналіз прикметника як частини мови. Василь Слапчук "Дмитриків страх"
102		Закріплення знань про прикметник як частину мови. Василь Слапчук "Дмитриків страх" (*продовження*)
103		***Діагностична робота***
Досліджую числівники З криниці народної мудрості		
104		Числівник як частина мови. Загадки
105		Числівник як частина мови. Прислів'я, приказки, скоромовки
106		Числівники на позначення кількості предметів. Числівники на позначення порядку під час лічби. Мирилки. Заклички
107		Числівники на позначення кількості предметів. Числівники на позначення порядку під час лічби. Лічилки
108		Вимова і правопис числівників. Українські народні дитячі пісні
109		Вимова і правопис числівників. Колискові пісні
110		Урок-вікторина знавців усної народної творчості
111		***Розвиток мовлення.*** Вчимося створювати лепбук "З криниці народної мудрості"
Досліджую дієслова Українські та зарубіжні казки й легенди		
112		Дієслово як частина мови. "Чому ми співучі" (легенда)
113		Початкова форма дієслова. "Наша земля" (легенда)
114		Зв'язок дієслова з іменником у реченні. "Лисиця та рак" (українська народна казка)
115		Зв`язок дієслова з іменником у реченні. "Хліб і золото" (українська народна казка)
116		Дієслова-антоніми. "Мудра дівчина" (українська народна казка)
117		Дієслова-антоніми. "Мудра дівчина" (українська народна казка) (*продовження*) ***Медіа.*** *Написання SMS-повідомлення*
118		Дієслова-синоніми. Леся Українка "Три метелики"
119		Дієслова-синоніми. Леся Українка "Три метелики" (*продовження*)
120		***Розвиток мовлення.*** Вчимося будувати текст за серією малюнків "Охороняй природу"
121		Уживання дієслів у переносному значенні. Юрій Ярмиш "Музична історія"
122		Уживання дієслів у переносному значенні. Юрій Ярмиш "Музична історія" (*продовження*)
123		Дієслова, що називають завершену або незавершену дію. Вимова і правопис дієслів, що закінчуються на ***-ться***, ***-шся***. Анатолій Костецький "Все прокидається поволі"
124		Дієслова, що називають завершену або незавершену дію. Вимова і правопис дієслів, що закінчуються на ***-ться***, ***-шся***. Дніпрова Чайка "Коза-дереза" (*дитяча комічна опера на 1 дію*)
125		***Театралізація.*** Дніпрова Чайка "Коза-дереза" (*дитяча комічна опера на 1 дію*)
126		Змінювання дієслів за часами. "Лисиця і куріпка" (французька народна казка)
127		Змінювання дієслів за часами. "Чому кенгуру стрибає" (австралійська народна казка)
128		Закріплення знань про часові форми дієслова. Езоп "Двоє приятелів і ведмідь"
129		Закріплення знань про часові форми дієслова. Езоп "Двоє приятелів і ведмідь" (*продовження*)
130		Написання частки ***не*** з дієсловами. Шарль Перро "Червона Шапочка". Переклад Романа Терещенка
131		Написання частки ***не*** з дієсловами . Шарль Перро "Червона Шапочка". Переклад Романа Терещенка (*продовження*)
132		***Розвиток мовлення.*** Вчимося складати казку на новий лад
133		Аналіз дієслова як частини мови. Узагальнення вивченого за темою "Дієслово". Ганс Крістіан Андерсен "П'ятеро з одного стручка". Переклад Оксани Іваненко
134		Аналіз дієслова як частини мови. Узагальнення вивченого за темою "Дієслово".

1	2	3
		Ганс Крістіан Андерсен "П'ятеро з одного стручка". Переклад Оксани Іваненко (*продовження*)
135		***Діагностична робота***
		Досліджую речення Весняні радощі
136		Розповідні і питальні речення. Катерина Перелісна "Весна"
137		Розповідні і питальні речення. Зірка Мензатюк "Великодня казка "Молоданчик""
138		Спонукальні речення. Речення окличні і неокличні. Андрій М'ястківський "Великдень"
139		Спонукальні речення. Речення окличні і неокличні. Наталя Любиченко "Квітучі писанки"
140		***Розвиток мовлення.*** Вчимося складати твір за картиною
141		Звертання. Олена Роговенко "Весна"
142		Звертання. Костянтин Ушинський "Бджілки на розвідці"
		Досліджую речення Видатні українські письменники
143		Члени речення. Головні і другорядні члени речення. Тарас Шевченко "Весна"
144		Члени речення. Головні і другорядні члени речення. Тарас Шевченко "Зоре моя вечірняя"
145		Закріплення знань про головні і другорядні члени речення. Леся Українка "Давня весна"
146		Закріплення знань про головні і другорядні члени речення. Леся Українка "Конвалія"
147		Зв'язок слів у реченні. Іван Франко "Дивувалась зима", "Навесні"
148		Закріплення вивченого про речення. Іван Франко "Лисичка і Журавель"
149		***Діагностична робота***
150		***Розвиток зв'язного мовлення.*** Вчимося складати тексти-описи одного і того ж об'єкта в науково-популярному й художньому стилях
151		Дослідницький проєкт "Видатні українські письменники"
		Досліджую текст Родина – це вся Україна
152		Текст і його ознаки. "Подарунок для мами" (за Оленою Мацьків)
153		Текст-розповідь. "Васильків портрет" (за Михайлом Слабошпицьким)
154		Текст-опис. "Васильків портрет" (за Михайлом Слабошпицьким) (*продовження*)
155		Текст-міркування. Галина Ткачук"Гойдалка під кленом"
156		Текст-міркування. Галина Ткачук "Гойдалка під кленом" (*продовження*)
157		Художній і науково-популярний текст. "Бабусина прем'єра" (за Анатолієм Григоруком)
158		Художній текст. "Бабусина прем'єра" (за Анатолієм Григоруком) (*продовження*)
159		***Медіа.*** *Створення афіші*
160		***Розвиток мовлення.*** Вчимося будувати твір-міркування "Вишитий рушник – символ України"
		Повторюю вивчене Скоро літо, канікули…
161		Повторення вивченого про звуки і букви. Галина Римар "Казочка-п'єса про бджілку Таню та її друзів"
162		***Театралізація.*** Галина Римар "Казочка-п'єса про бджілку Таню та її друзів"
163		Повторення вивченого про слово. Олександр Копиленко "Найвеселіший місяць"
164		Повторення вивченого про будову слова. Леонід Полтава "Три матусі"
165		Повторення вивченого про іменник. Леонід Полтава "Найрідніша"
166		Повторення вивченого про прикметник. Оксана Караванська "Вишиванка". *Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах, с. 130–133*
167		Повторення вивченого про числівник. Оксана Караванська "Вишиванка" (*продовження*). *Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах, с. 130–133*
168		Повторення вивченого про дієслово. Людмила Суворова "Казковий вечір"
169		Повторення вивченого про речення. Людмила Суворова "Казковий вечір" (*продовження*)
170		***Розвиток мовлення.*** Вчимося складати твір на основі стратегії критичного мислення "Кубування". **"Мої мрії про літо"**
171		Повторення вивченого про текст. Надія Красоткіна "А я люблю, коли сміються діти"
172		Повторення вивченого в третьому класі. Валентин Струтинський "Канікули"
173		***Діагностична робота***
174		Творчий проєкт "Сучасні українські письменники"
175		Підсумок за рік

Примітка: до кожної теми уроку розроблено презентації, які розміщено на сайті згаданого видавництва (автори: Чабайовська М. І., Мельник Л. В.).